

Kannaksen paikannimien venäläistäminen

Veli-Pekka Sevón

Karjalankannaksen paikannimet venäläistettiin vuosina 1948 – 1949. Nimien muutoksella pyrittiin hävittämään viittaukset päättyneessä sodassa vallatun alueen suomalaiseen menneisyyteen.

Tuhansia paikannimiä luotiin muutamassa kuukaudessa riippumatta siitä mitä nimiä niistä oli ikimuistoisista ajoista saakka käytetty. Uudelleen nimeämisessä ei myöskään aina noudatettu suomalaisaikaista hallinnollista jakoa. Ainoastaan Viipuri säilytti venäjänkielisen vastineensa Vyborg ja eräät Kannaksen radan asemat ja seisakkeet suomenkielisen nimen kyrillisin kirjaimin kirjoitettuina. Lisäksi muutamissa tapauksissa luontoon viittaavat nimet säilytettiin kyrillisin kirjaimin kirjoitettuina tai paikannimi käännettiin sananmukaisesti suomesta venäjäksi.

Nimenmuutokset toteutettiin huolimatta siitä, että Kannaksen venäläiset uudisasukkaat olivat jo tottuneet paikkojen alkuperäisiin suomalaisiin nimiin. Venäläistyneet suomalaisnimet jäivät kuitenkin elämään uudis-asukkaiden keskuudessa nimenmuutoksen jälkeenkin. Neuvostoliiton romahduksen jälkeen vanhat suomalaiset nimet otettiin yleisesti käyttöön uusien, venäläisten nimien rinnalle.

Tuhansien paikkojen uudelleen nimeäminen oli iso tehtävä ja vaikka päätökset uusista nimistä tehtiin korkealla tasolla, pyydettiin ehdotuksia uusista nimistä paikallis- ja aluehallinnolta. Nimenmuutokset vahvistettiin Venäjän federatiivisen neuvostotasavallan korkeimman neuvoston puhemiehistössä. Terijoen ja lähialueiden osalta uudet nimet vahvistettiin 1.10.1948.

Uudet paikannimet voidaan Gregory Isachenkon mukaan jaotella karkeasti seuraavasti:

1. Toisessa maailmansodassa kaatuneiden puna-armeijan upseerien ja sotilaiden mukaan nimetyt paikat, kuten esim. Simagino (ent. Joutselkä) ja Larionovo (ent. Käkisalmen maalaiskunnan Norsjoki). Henkilön kaatumispaikka saattoi olla hyvinkin kaukana hänen mukaansa nimitystä paikasta.
2. Ideologisesti värittyneet paikannimet, kuten esim. Komsomolskoje (ent. Viipurin maalaiskunnan Kilpeenjoki) ja Iljitšovo (ent. Jalkala). Leniniin viittaavat paikannimet olivat Neuvostoliitossa hyvin yleisiä ja Kannaksella oli useita yhtymäkohtia hänen elämänvaiheisiinsa ennen vallankumousta, siten hänen nimensä ilmaantuminen Kannaksen kartalle ei ole ihmeellistä.
3. Neutraalit, paikkaan viittaavat nimet, kuten, esim. Berjozovo (suom. Koivu, ent. Hiitolan Lipola) ja Lugovoje (suom. Niitty, ent. Metsäpirtin Vaskela).

Terijoen paikannimien venäläistäminen

Terijoki eli Zelenogorsk

Zelenogorsk on suomeksi Vihreä kaupunki. Uuden paikannimen katsottiin käsittävän suomalaisaikaiset Terijoen, Rivieran, Ollinpään, Keskikylän ja Rällälän alueet. Saman niminen kaupunki on myös Krasnojarskin aluepiirissä sijaitseva entinen suljettu kaupunki Krasnojarsk-45.

Kellomäki eli Komarovo

Kellomäki nimettiin kasvitieteilijän ja Neuvostoliiton tiedeakatemian johtajan Vladimir Komarovin (1869 –1945) mukaan.

Kuokkala eli Repino

Kuokkala nimettiin venäläisen taidemaalarin ja akateemikon Ilja Repinin (1844 - 1930) mukaan. Uuden paikannimen katsottiin käsittävän suomalaisaikaiset Kuokkalan, Tulokkaan, Kanervan ja Luutahännän alueet.

Ollila eli Solnetšnoje

Solnetšnoje on suomeksi Aurinkoinen kylä. Joissain yhteyksissä uuden paikannimen katsottiin käsittävän vain suomalaisaikaisen Ollilan taajaman. Samanniminen paikka on Leningradin alueen Priozerskin piirissä sijaitseva kylä (ent. Pyhäjärven Kelja, Rotjanlahti ja Salitsanranta).

Rajajoki eli Djuny

Djuny on suomeksi Dyynit. Joissain yhteyksissä uuden paikannimen katsottiin käsittävän suomalaisaikaisen Ollilan aseman ja asutuksen.

Puhtula eli Rešetnikovo

Puhtula nimettiin aluksi vuonna 1943 kaatuneen puna-armeijalaisen Molodtsovin mukaan, mutta jostain syystä nimeä ei vahvistettu, vaan Puhtula nimettiin kaatuneen puna-armeijalaisen Rešetnikovin mukaan.

Haapala eli Leninskoje

Paikannimi viittaa todennäköisesti venäläiseen vallankumoukselliseen ja Neuvosto-Venäjän valtionpäämieheen Vladimir Iljitš Leniniin (1870 – 1924).

Samannimisiä paikkoja ovat Kirovin alueella sijaitsevan piirin keskus ja Venäjän Kaukoidän eteläosassa sijaitsevan Juutalaisten autonomisen alueen piirin keskus.

Sivuston www.traveljournals.net:in mukaan Lenin-alkuisia paikkoja löytyy Venäjältä nykyisin satoja.

Tyrisevä eli Uškovo

Tyrisevä nimettiin Viipurin luona kaatuneen Neuvostoliiton sankarin D.K. Uškovin (1922 - 1944) mukaan. Samanniminen paikka on Karjalan tasavallassa Belomorskin piirissä sijaitseva asutus.

Eräiden muiden paikannimien venäläistäminen

Joutselkä eli Simagino

Joutselkä nimettiin Raivolassa kaatuneen luutnantti N. P. Simaginin mukaan.

Kanneljärvi eli Pobeda

Pobeda on suomeksi Voitto. Uuden paikannimen katsottiin käsittävän suomalaisaikaisen Kanneljärven kirkonkylän.

Uusikirkko eli Poljany

Poljany on suomeksi Peltomaat. Uuden paikannimen katsottiin käsittävän suomalaisaikaisen Uudenkirkon kirkonkylän. Samanniminen paikka on Leningradin alueen Kirovskin piirissä sijaitseva kylä ja asema.

Kivennapa eli Pervomaiskoje

Pervomaiskoje on suomeksi Vapun paikkakunta. Uuden paikannimen katsottiin käsittävän suomalaisaikaisen Kivennavan kirkonkylän. Samanniminen paikka on Tomskin alueella sijaitseva kylä.

Lautaranta eli Smoljatškovo

Lautaranta nimettiin Pulkovassa kaatuneen Neuvostoliiton sankarin F. A Smoljatškovonin mukaan. Uuden paikannimen katsottiin käsittävän suomalaisaikaiset Uudenkirkon, Inon ja Lautarannan.

Vammeljärvi eli Gladyševskoje ozero

Vammeljärvi nimettiin Raivolassa kaatuneen V. P. Gladyševin mukaan.

Vammelsuu eli Serovo

Vammelsuu nimettiin Vammelsuussa tai toisten tietojen mukaan Viipurissa alasammutun Neuvostoliiton sankarin V. G. Serovin (1922 - 1944) mukaan. Vammelsuun rantakaistaleen nimeksi on annettu Tšornaja, joka on suomeksi Mustajoki.

Lähteet:

- Gregory Isachenko ja Eero Balk
- Ilja Moštšanski: Kannaksen suurhyökkäys 1944 venäläisin silmin, Helsinki-kirjat 2010
- Venäjän federaation paikannimiä - Oikeinkirjoitus- ja painotusopas, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2010.

Verkkajulkaisu osoitteessa:

http://scripta.kotus.fi/www/verkkajulkaisut/julk11/venajan_federaation_paikannimia.pdf

(http://scripta.kotus.fi/www/verkkajulkaisut/julk11/venajan_federaation_paikannimia.pdf)